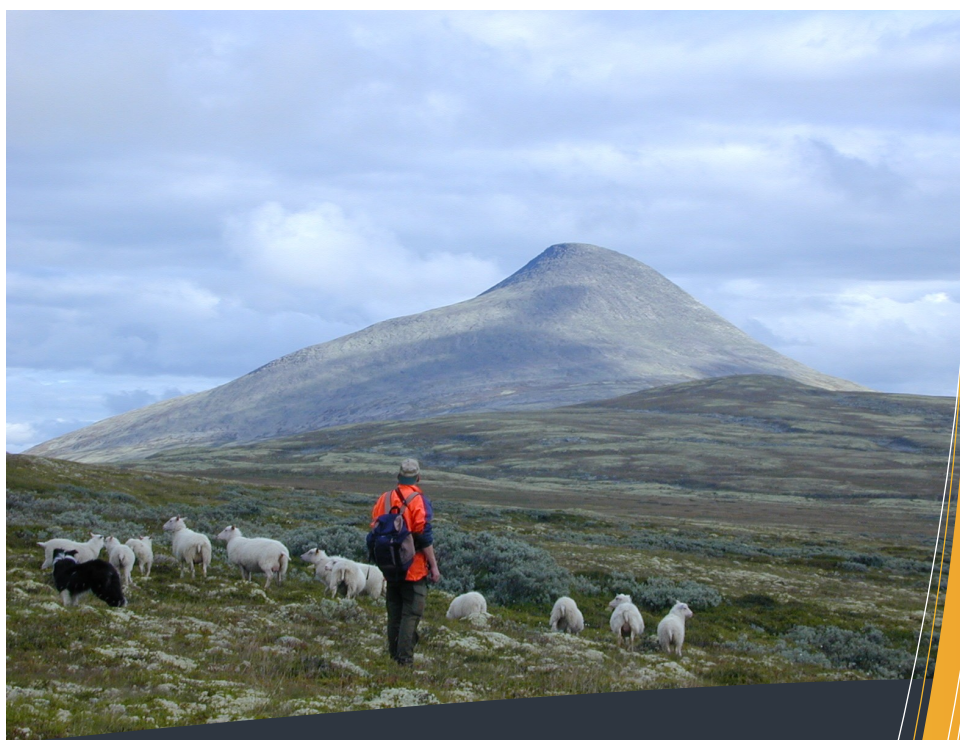

Fylkesmannen i Hedmark

Fylkesmannen informerer 2012

Et informasjonsblad til saueiere, reineiere,
rovviltkontakter og kommunene i Hedmark

Nr. 1
- 16. årgang -

Forebyggende tiltak i 2011

Rovviltnemnda i Hedmark fikk i 2011 tildelt 15 millioner kroner til forebyggende - og konfliktdempende tiltak fra Direktoratet for naturforvaltning (DN). Det ble til sammen gitt 280 forskjellige tilskudd fordelt på 148 ulike søkere (enkelpersoner, beitelag, kommuner og foretak). Tabell 1 viser tiltakene og forbruket.

36 brukere mottok kr 2,63 millioner for å gjennomføre beiting på inngjerdet innmarksareal. Dette omfatter om lag 3 760 sau. Den tapsreducerende effekten var god, og det ble registrert svært få skader på inngjerdet innmark.

Det ble gitt kr 3,6 millioner til tidlig sanking av sau og disse tiltakene omfatter litt i overkant av 26 000 sau.

Tabell 1: Forbruk av midler til forebyggende tiltak i 2011 fordelt på ulike tiltakstyper.

Type forebyggende tiltak	Forbruk
Utvidet tilsyn i kombinasjon med tidlig sanking	815 000
Ekstraordinært tilsyn	392 000
Akutt tidlig sanking	570 000
Forberedt tidlig sanking	3 030 000
Flytting av sau	1 473 000
Hjemmebeite	2 631 000
Gjerdning	1 129 000
Tekniske tiltak	602 000
Forebyggende tiltak i reindrifta	20 000
Beredskapsareal	88 000
Konfliktdempende tiltak	580 000
Fellingsvederlag (2010/2011)	2 073 000
Diverse	325 000
FoU og evaluering	1 194 000
Totalt forbruk	14 922 000

Forebyggende tiltak mot rovviltskader i 2012

Overføringene i statsbudsjettet var lik fjorårets, men på grunn av sentrale FKT-prosjekter reduserte DN tilskuddet til alle rovviltregionene. Hedmark har fått tildelt 14,5 millioner kr til forebyggende- og konfliktdempende tiltak for 2012.

Saksbehandlere i rovviltsaker hos Fylkesmannen i Hedmarks miljøvernavdeling:**FYLKESMANNEN I HEDMARK****Saksbehandler****Telefon**

Ståle Sørensen 62 55 11 70 Kontortid man.-fre. kl 8-15

Øyvind Gotehus 62 55 11 66 Kontortid man.-fre. kl 8-15

Rannveig Helgesen 62 55 11 75 Kontortid man.-fre. kl 8-15

Thomas Olstad 62 55 11 81 Kontortid man.-fre. kl 8-15

Håkon Berg Sundet 62 55 11 68 Kontortid man.-fre. kl 8-15

Sentralbordet 62 55 10 00 Kontortid man.-fre. kl 8-15

VAKTTELEFONEN 970 29 840 Gjelder utenfor kontortid, se s. 3

Epost til Fylkesmannen i Hedmark postmottak@fmhe.no

Det er den regionale rovviltnemnda som fatter vedtak om fordeling av den totale rammen. De vedtar også satser for hjemmebeite, tidlig sankning og gjerding.

Tabell 2 viser en oversikt over nemndas vedtak om fordeling av midlene. Fylkesmannen behandler de enkelte søknadene ut fra disse føringene.

Tabell 2: Fordelingen av FKT-midler i for 2012.

Type forebyggende tiltak	Budsjett
Ekstraordinært tilsyn	400 000
Akutt tidlig sankning	750 000
Fellingsvederlag	1 400 000
Forberedt tidlig sankning	3 250 000
Forsinket slipp på beite	-
Utvidet tilsyn i kombinasjon med tidlig sankning	700 000
Hjemmebeite	2 600 000
Flytting av sau	1 800 000
Gjerding	300 000
Gjerdeprosjektene i Trysil og Grue	850 000
Tekniske tiltak	500 000
Beredskapsarealer	-
Omstilling	700 000
Forebyggende tiltak i reindrifta	100 000
Konfliktdempende tiltak	300 000
FoU og evaluering	300 000
Kursing av hundemateriell	150 000
Diverse	400 000
Budsjettramme	14 500 000

Iverksetting av akutte forebyggende tiltak mot rovviltskader på bufe

I områder der det oppstår store skader på bufe på grunn av fredet rovvilt vil Fylkesmannen vurdere tiltak for å forebygge faren for ytterligere skader. Det er i den forbindelse satt av midler til ekstraordinært tilsyn og til akutt tidlig sankning

av sau. Dersom det er behov for midler til slike tiltak, må brukeren ta kontakt med Fylkesmannen. Vi vil da vurdere eventuell tildeling ut fra skadesituasjonen, og prioritere bruken av midler til forebyggende tiltak innenfor de fastsatte budsjettrammer. Fylkesmannen kan ikke i ettertid gi økonomisk støtte til forebyggende tiltak.

Når det gjelder iverksetting av forebyggende tiltak i akutte skadesituasjoner, kan Fylkesmannens rovviltansvarlige kontaktes (se telefonnr nederst på side 2).

Utenfor kontortiden, ta kontakt på Fylkesmannens vakttelefon – tlf 970 29 840

Det kan legges igjen beskjed på telefonsvarer eller send en tekstmelding. Vi vil da ta kontakt så snart vi har anledning.

Husk å ta kontakt med oss dersom du sender inn fellingssøknad på e-post utenom kontortid! E-post blir ikke sjekket for eventuelt innkomne fellings-søknader utenom kontortiden.

Elektronisk overvåking av husdyr på utmarksbeite

Radiobjeller kan ha en tapsreducerende effekt og bedre dyrevelferden gjennom mer målrettet tilsyn og effektiv sankning. Med stadig færre medlemmer i mange beitelag kan radiobjeller være et fremtidsrettet hjelpemiddel. Tilbakemeldingene fra brukerne viser store driftsmessi-

ge effekter uavhengig av rovviltforekomst. I tillegg øker radiobjellene gjenfinningsgraden av tapt sau, og gjør det mulig å sette inn andre forebyggende tiltak.

Med dagens lønnsomhet i næring, og prisen på radiobjeller, må det gis et investeringstilskudd for at radiobjeller skal være et aktuelt hjelpemiddel for næringa. Rovviltnemnda har samtidig signalisert at egenandelen ved kjøp av radiobjeller bør kunne økes noe gitt de driftsmessige fordelene.

I Hedmark som i landet for øvrig, er det mange beiteområder som ikke har mobildekning. Selskapet "FindMySheep" som har sitt utspring på Kvikne, har under utvikling en alternativ teknologi som ivaretar dette gjennom bruk av satellittkommunikasjon. Disse e-bjellene skal sommeren 2012 også prøves ut på lam i områder med jervtap. Fylkesmannen har store forventninger til produktet og de mulighetene FMS representerer for husdyrbrukerne i Hedmark.

⇒ Les mer om radiobjeller:

www.tfou.no Rapport 2012:2

Status på rovviltbestander

På rovdata.no og rovviltportalen.no finner du informasjon om de fire store rovdirene bjørn, gaupe, jerv og ulv, samt kongeørn. Informasjonen er inndelt etter temaene fakta om rovvilt, forvaltning, forskning og konflikter.

Brunbjørn

I fjor ble det samlet inn 1 208 prøver til DNA-innsamlingen av brunbjørn i Norge. SNO sto bak nesten 70 % av prøvene. Av disse kunne man individbestemme at 151 bjørner hadde vært i Norge i 2011. Registreringen viser til en nedgang på 15 brunbjørn sammenlignet med i 2011. I Hedmark ble det ut i fra 130 prøver påvist 38 brunbjørn i fjor. Dette er en nedgang på 10 bjørner sammenlignet med i 2010. Antallet binner som er påvist i fylket har ligget stabilt på 10 siden 2009. Det er en høy gjenfangst på tidligere registrerte brunbjørner i Hedmark. Hele 32 av brunbjørnene er registrert i fylket en eller flere ganger tidligere. Dette høye tallet er en indikasjon på at tallene fra DNA-overvåkningen gjenspeiler brunbjørnbestanden i Hedmark godt.

Bestandsmålet for brunbjørn i Hedmark er på tre årlige ynglinger. Det er metodisk vanskeligere å påvise og dokumentere bjørneynglinger siden man ikke kan spore de på snø i samme grad som for de tre andre. Derfor har det blitt utviklet en modell som ut i fra bl.a. kunnskap om arealbruk, kjønnsfordeling, binneres alder ved første kull og dødelighet i bestanden, anslår hvor mange kull som teoretisk er født i Norge. Disse beregningene angir at det ble født ett kull i fjor og to i år.

I fjor ble det felt fem hannbjørner under skadefelling. Hittil i 2012 er det kjent avgang av to brunbjørner i fylket. Disse er felt ved ekstraordinært uttak i prioriterte beiteområder (HE39 og HE89, se tabell

3). I perioden 1.1.2006 til dags dato er det påvist 14 bjørner kommunene Ringsaker, Hamar og Løten (tabell 3). Kun tre av disse antas å være i live, og tre av de fire bjørnene som ble påvist i disse kommunene i fjor er tatt ut.

Gaupe

Gaupebestanden følges ved to overvåkningsmetoder. Det gjøres en beregning av minimum antall familiegrupper ut i fra observasjoner over hele landet. I tillegg følges et gitt antall sporlinjer rundt i fylket årlig og sporkryssingsfrekvensen gir et grunnlag for å si noe om bestanden.

Bestandsmålet for gaupe i Hedmark er 10 årlige ynglinger. Fra å ha ligget mellom ni og 11 årlige ynglinger har nå gaupebestanden i Hedmark tatt et steg tilbake, for i år ble det estimert at det var

seks ynglinger i Hedmark. I tillegg er det en familiegruppe som bruker både Hedmark og Oppland. Den totale gaupebestanden i Hedmark er beregnet til å være på 38 dyr før årets kvotejakt og reproduksjon. Det ble felt åtte gauper under årets kvotejakt.

Jerv

Våren 2012 er det registrert 10 ynglinger av jerv i Hedmark. DN har gjennomført tre hiuttak i prioriterte beiteområder, og tre tisper og seks valper er tatt ut (ett i Engerdal og to i Tynset). I tillegg er ytterligere en yngling gått ut, antakelig ved at en hannjerv har drept valpene. Forut for yngling ble tre tisper tatt ut ved ekstraordinært uttak i områder rundt Forollhogna.

Bestandsmålet for jerv i Hedmark er på fem årlige ynglinger. I årene 2009 til

Tabell 3: Oversikt over de 14 brunbjørnene som er påvist ved hjelp av DNA i Ringsaker, Hamar og Løten i perioden 1.1.2006 til 30.5.2012. Et +-tegn etter individnavnet angir at bjørnen er død, dødsår, dødsårsak og kommune de er felt i er angitt.

Individ	Ringsaker	Hamar	Løten	Påvist	Død	Dødsårsak	Felt
HE10+	x			2008	2011	Skadefelling	Trysil
HE11	x	x	x	2009-2010			
HE110	x	x		2011			
HE18+	x			2007, 2009	2009	Skadefelling	Ringebu
HE22+	x	x		2006-2009	2009	Lisensfelling	Åmot
HE27+	x	x		2007	2008	Ulovlig jakt	Trysil
HE39+			x	2011	2012	Skadefelling	Stor-Elvdal
HE42+			x	2008,2009,2011	2011	Skadefelling	Elverum
HE48+	x	x		2007 og 2009	2009	Lisensfelling	Stor-Elvdal
HE51	x			2007			
HE72+	x			2009	2009	Skadefelling	Ringsaker
HE89+	x	x	x	2009 og 2011	2012	Skadefelling	Åmot
HE91+			x	2010	2011	Skadefelling	Gausdal
OP4+	x			2007	2007	Skadefelling	Ringsaker

2011 har det i gjennomsnitt blitt født ni kull. Ut i fra dette er bestanden estimert til å være på 56 dyr. For å få bestanden nærmere bestandsmålet er det i 2011 og hittil i 2012 tatt ut et betydelig antall jerv. Figur 1 viser dødsårsaken til disse 40 jervene.

Ulv

Den siste oppdateringen om ulvebestanden i Norge (pr 15.4.2012) viser at det var 25 til 26 ulver med helnorsk tilhold. I Hedmark er det påvist to familiegrupper av ulv (Julussa og Slettås). I tillegg til de helnorske revirmarkerende parene er det påvist sju grenseflokker. En av disse er senere tatt ut (Drevfjället).

Bestandsmålet på tre valpekull innenfor forvaltningsområdet for ulv ble første gang oppnådd i 2010. Også i 2011 ble bestandsmålet nådd med kull i revirene Slettås, Julussa og Aurskog.

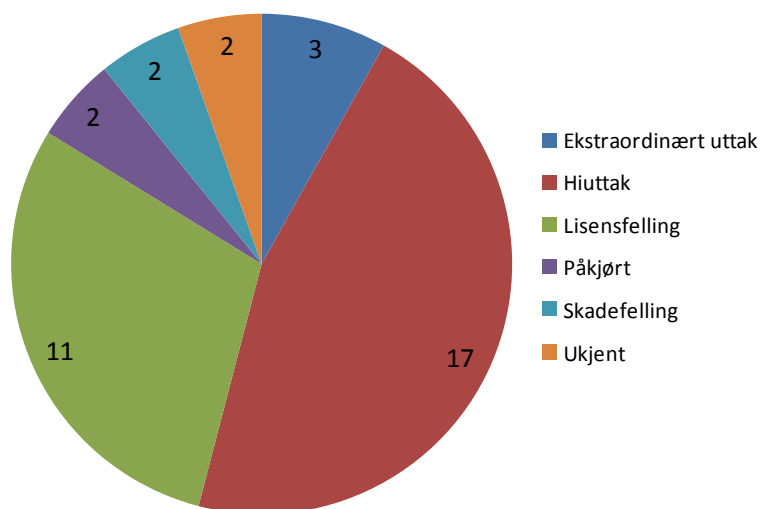
I 2011 ble det felt en ulv på skadefelling i Hedmark. Hittil i 2012 er det en kjent avgang på fem ulver i Hedmark (en er påkjørt, en er felt på skadefelling i tamreinområdet og tre er felt i lisensfelling).

Kvote for betinget skadefelling av brunbjørn, gaupe, jerv og ulv i 2012/2013

I følge rovviltforskriften er det de regionale rovviltnemndene som skal fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling av brunbjørn, gaupe, jerv og ulv. Vilkåret er at det nasjonale bestandsmålet for arten er oppnådd i regionen. Nemndas myndighet skal for ulv og brunbjørn baseres på dokumenterte data om siste års yngling. For gaupe og jerv baseres nemndas myndighet på gjennomsnittet av de tre siste års data om yngling.

Rovviltnemnda i Hedmark fattet den 29.5.2012 en kvote for betinget skadefelling på fire jerver. I samråd med region 4 fattet de en kvote på fire ulver. Di-

Avgang av jerv i Hedmark 1.1.11-15.5.12

Figur 1: Dødsårsaken til de 40 jervene, hvorav 16 tisper og fire hanner eldre enn seks måneder, som er tatt ut/gjenfunnet døde i Hedmark i perioden fra reproduksjonen startet i 2011 til og med 24.5.2012.

rektoratet for naturforvaltning fastsetter kvote når rovviltneemnda ikke har myndighet. For brunbjørn og gaupe fastsatte DN den 1.6.2012 en kvote på fire brunbjørner og to gauper til betinget skadefelling i 2012/2013.

Behandling av fellingsøknader

Det er Fylkesmannen som behandler alle søknader om fellingstillatelse, så lenge det foreligger en kvote for skadefelling for den aktuelle arten. Ifølge forskrift om forvaltning av rovvilt skal bl.a. føringene i regional forvaltningsplan vektlegges ved vurdering av om det skal gis fellingsstillatelse. Dessuten skal det særlig tas hensyn til:

- Områdets betydning som beitemark
- Skadenes omfang og utvikling
- Potensialet for framtidige skader
- Muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak.

Fellingstillatelse kan kun iverksettes hvis andre forebyggende tiltak mot skader er vurdert og funnet mindre egnet i forhold til å avgrense skaden. Fellingsforsøk skal være rettet mot bestemte individer, og vedtak om felling skal være begrenset til et bestemt område, tidsrom og antall dyr. Fylkesmannen i Hedmark gir normalt en fellingstillatelse med virkningstid ca en uke ved første gangs iverksettelse.

Kommunale fellingslag

Det er kun de som er oppnevnt som deltakere på det kommunale fellingslaget som kan delta i fellingsforsøk. Alle deltakere skal kunne fremvise dokumentasjon på at de inngår i fellingslaget.

Godtgjøring for fellingsforsøk

I fjor ble rovviltforskriften endret slik at det nå gis godtgjøring til medlemmene av det kommunale fellingslaget for fellingsforsøkene. Det utbetales kr 1 400,- pr jeger og dag. Fylkesmannen setter en ramme for hvert fellingsforsøk.

Ordningen er gitt tilbakevirkende kraft t.o.m. 1.6.2010 (se tabell 1).

Rovviltforskriftens godtgjøringsordning krever at alle som deltar i fellingsforsøk - både jegere og hundeførere - må ha gyldig lisens. Utøvelsesforskriften er revurdert i vår. Den åpner nå for at lisens kan nektes jegere som har begått miljøkriminalitet.

Rovbasen – en kilde til informasjon om beitedyr og rovvilt

Data om sau og rein som drepes, opplysninger om ynglinger av og døde rovdyr etc. legges inn i en nasjonal database som kalles Rovbasen. Denne benyttes løpende av fylkesmennene, Statens naturoppsyn (SNO), Norsk Institutt for naturforskning (NINA) og andre som legger inn eller trenger opplysningene til sine gjøremål i forskning eller forvaltning.

Direktoratet har åpnet deler av denne databasen, og gjort den tilgjengelig for alle. DN mener at alle som ønsker det bør ha tilgang til oppdaterte data om rovvilt. På rovviltportalen finnes link til [rovbasen](#) hvor du kan følge utviklingen i skader som rovvilt gjør, og hvor det er felt rovvilt. Det er også mulig å få fram opplysninger om DNA-analyse av store rovdyr. Systemet er kartbasert.

**Informasjon fra
Statens naturoppsyn (SNO)**
v/Stein Arne Brendryen

SNO har ansvaret for dokumentasjon av skader på husdyr, tamrein, bikuber og jakthunder forvoldt av rovdyr, samt bestandsregistrering og kartlegging av rovdyrbestander.

Varsling/rapportering om skader og spor etter store rovdyr

Ifølge erstatningsreglene er det et vilkår for å gi erstatning at *"dyreeier har bidratt til at tap avdekkes så tidlig som mulig. Straks et taps- eller skadetilfelle oppdages, skal det gis melding til SNO v/ rovviltkontakt (fylkesmannen eller den Miljøverndepartementet bestemmer for vurdering av årsak)"*. Det er derfor viktig at det blir varslet umiddelbart om skader på bufe til den rovviltkontakten som har ansvaret for området.

Er ikke rovviltkontakten å treffe, legg igjen beskjed på telefonsvarer eller send tekstmelding.

Hvis det ikke oppnås kontakt med rovviltkontakt, så forsøk å ringe SNO-koordinator.

De fleste rovviltkontaktene er i annen jobb, slik at det normalt vil ta tid før denne kommer til stedet.

Alle kadavre skal i utgangspunktet un-

dersøkes, også om det har vært skade i området før i sesongen. Det er ingen økonomisk begrensning for hvor mange kadavre som kan ses på.

Statens naturoppsyn har ansvaret for meldinger om alle de store rovdynene. Det vil si at når noen skal melde om spor, skal de varsle den lokale rovviltkontakten.

Meld fra om observasjoner av binne med unger.

Vi er svært interessert i å få inn slike meldinger. Meld fra så fort som mulig til SNO-rovviltkontakt, se telefonliste.

Noen praktiske tips ved funn av Kadaver

- Meld snarest fra til rovviltkontakten i området
- Ta et bilde av kadaveret
- Stedfest kadaveret på kart eller ved hjelp av GPS
- Dekk til kadaveret slik at åtselere ikke kommer til

Det er svært viktig med merking, eller GPS-posisjon, slik at det blir brukt minst mulig tid og ressurser for alle parter til å gjenfinne kadaveret.

For å finne kadaver er det en fordel å bruke hund. Se etter aktivitet av åtsel-fugl.

Rovbasen

Mange er med på bestandsregistrering i form av spormeldinger og DNA-innsamling. Det er en enkel mulighet for å finne svar på disse ved å gå inn i Rovbasen: www.naturoppsyn.no eller på www.rovdata.no sine sider. Her ligger alle rapporter.

SNO takker for alle meldinger som kommer i løpet av året, dette er et viktig grunnlag for bestandsovervåkingen!

Viktig!! Ring til rovviltkontakten for ditt område – legg igjen beskjed hvis vedkommende ikke treffes med en gang.

Rovviltkontakter for dokumentasjon av rovviltskader beitesesongen 2011 og oppfølging av spormeldinger, - kontaktpersoner i SNO:

STATENS NATUROPPSYN – HEDMARK				
Navn	Tlf. mobil	Tlf. arb.	Tlf. privat	Hovedområde
Jon Horten	900 92 824			Tolga/Os
Ingebrigt Storli	977 06 936			Kvikne-Tynset vest for Glomma
Odd Brun	907 54 268		62 48 60 37	Tynset – øst for Glomma
Roger Voll	995 89 789			Folldal
Egil Rune Slåen	913 96 360			Folldal
Geir Skillebæk	950 85 347		62 48 79 96	Alvdal
Svein Erik Bjørke	97 041 796			Rendalen
Trond Øfstaas	951 20 310		62 46 11 63	Stor-Elvdal
Per Magne Opphus	91 714 053			Stor-Elvdal
Bjørnar Johnsen	970 63 383	62 45 91 77		Engerdal
Per Martin Lokholt	958 90 378		62 45 55 18	Trysil
Bjørn Tore Bækken	907 63 115		62 45 14 66	Trysil
Arve Skjærbæk	917 96 472		62 45 72 54	Trysil
Erling Ness	976 74 808		62 44 07 90	Åmot
Rune Bjørnstad	908 35 709		62 52 12 39	Midtfylket
Olaf Tørudbakken	950 31 065		62 36 67 19	Ringsaker
Stein Erik Bredvold	482 93 414		62 95 84 53	Sør-fylket
Willy Dambakken	901 13 696		62 97 66 35	Sør-fylket
Lars Gangås, fellingsleder	416 10 881			Sør-Norge
Erik Ola Helstad, felling	90 991 698			Sør-Norge
Eivind Faldet, rovviltmedarbeider	91 532 128	62 49 19 00		Hedmark
Stein Arne Brendryen SNO-koordinator:	482 59 027	62 49 19 00		Hedmark

Dyrevelferd på beite

Mattilsynet er opptatt av at husdyr skal ha trygge forhold på utmarksbeite, uten vesentlig risiko for sykdom eller skader. Beiting anses som et dyrevelferdsmessig gode. Mattilsynet samarbeider tett med Fylkesmannen, rovviltforvaltningen mv for å forebygge skader forårsaket av freddet rovvilt, som utgjør en betydelig dyrevelferdsrisiko i mange distrikter.

Når dyreeier eller beitelag oppdager freddet rovdyr som utgjør en potensiell skaderisiko i områder prioritert for beiting, eller skaden allerede har skjedd, bes det om at dette varsles også til Mattilsynets distriktskontor. Dette er viktig for at Mattilsynet skal få oversikt over en skadesituasjon så tidlig som mulig, og bidra til at nødvendige forebyggende tiltak settes inn.

I spesielle tilfeller kan det også være aktuelt at Mattilsynet fatter vedtak om samling av dyr og nedsanking fra beite. Dyreeier kan da være berettiget til en kompensasjon for å dekke ekstra

førkostnader på hjemmebeite.

Overvåkning av skrapesjuke hos småfe

Mattilsynet minner om at det skal tas hjerneprøver av alle småfe eldre enn 18 måneder som kreperer på beite eller blir avlivet. Dette er et ledd i helseovervåkingen og er viktig for å dokumentere og opprettholde en god helsestatus i saue- og geiteholdet. God helsestatus er avgjørende for å sikre at forbrukerne har tillit til mattryggheten i norske landbruksprodukter.

Dersom dyreeier finner nylig drepte søyer, eller ved avliving av søyer som er blitt skadet, bes det derfor om at Mattilsynets lokalkontor varsles (jfr varslingsplikten!) slik at hjerneprøve kan bli tatt ut. Prøvetaking og undersøkelse er uten kostnader for dyreeier.

For mer informasjon:

⇒ Se www.mattilsynet.no
(Publikasjoner/Brosjyrer/ Dyr).

Beiteseminar 2012

Fylkesmannen i Hedmark arrangerte den 7. mars et beiteseminar for representanter fra beitelaga og kommunal landbruksforvaltning. I overkant av 80 engasjerte deltakere bidro til å gjøre dette til et vellykket arrangement, og Fylkesmannen tar sikte på å arrangere lignende seminar også kommende år.

Revisjon av ulvesone

Miljøverndepartementet har, som en oppfølging av rovviltforliket, oppnevnt et utvalg som skal evaluere ulvesona. Mandatet er å vurdere om det er hensiktsmessig å ha en ulvesone, hva som fra et naturfaglig synspunkt er et hensiktsmessig forvaltningsområde for ulv og justeringer av dagens forvalt-

ningsområde basert på erfaringer siden 2005. Utvalget skal rapportere til Miljøverndepartementet innen 15. oktober. Alle henvendelser til utvalget rettes til Fylkesmannen i Hedmark som er sekretariat.

Rovviltnemnda i Hedmark

Fra januar 2012 er det oppnevnt en ny rovviltnemnd for region 5 (Hedmark). Blant oppgavene nemnda vil prioritere i 2012 er en gjennomgang av forvaltningsplanen for rovvilt i Hedmark. Nemnda består av følgende personer:

- Arnfinn Nergård (leder)
- Reidar Åsgård (nestleder)
- Tone Coucheron (medlem)
- Berit Haveråen (medlem)
- Jon Anders Mortensson (medlem)
- Terje Hoffstad (varamedl.)
- Kjell Arne Hanssen (varamedl.)
- Maths Mortensson (varameld.)
- Torill Tjeldnes (varameld.)
- Mari Gjestvang (varameld.)

Hundemateriell

– utdanning av hundeevipasjer for bruk ved skadefellingsforsøk

Det har gjennom de senere årene vært økt fokus på effektivisering av skadefellingsforsøk på rovvilt. En arbeidsgruppe nedsatt av Miljøverndepartementet skulle gi råd om effektiviseringstiltak i Hedmark, og la fram sin rapport i mars 2010. Gjennom gruppas arbeid ble det påpekt hvor viktig det er å ha tilgang på godt hundemateriell, spesielt i forbindelse med fellingsforsøk på bjørn, og at dette kan være en avgjørende faktor for utfallet av skadefellingsforsøket.

Som en videreføring av arbeidsgruppas anbefalinger om å utvikle godt hundemateriell, og som et ledd i effektiviseringen av fellingsforsøkene, har Fylkesmannen iverksatt et trenings- og sertifiseringsprogram for hundeevipasjer fra Hedmark. Målsettingen er å komme fram til 2-3 ekvipasjer som vil få støtte til å delta på et trenings- og sertifiseringsprogram i regi av det svenske Scandinavian Working Dog Institute ([SWDI](#)).

Det har vært gjennomført oppstartsseminar om utdanning av hundeevipasjer. Seminaret hadde bred deltakelse fra interesserte hundeførere i hele fylket, og representanter fra SWDI presenterte råd og veiledning for trening av hunder på bjørn. Noen uker etter seminaret vil det gjennomføres en utvelgelse gjennom testing av et utvalg hundeevipasjer. De hundeevipasjene som viser seg best egnet til å kunne utføre de oppgavene oppdragsgiver etterspør, vil få mulighet til å følge videre trenings- og sertifiseringsopplegg.

En av de viktigste forutsetningene for å kunne delta i det videre utdanningsprogrammet for hundeevipasjer, er at hundeføreren må ha stort engasjement og interesse for trening av hunder.

Erstatning for tap av husdyr på grunn av fredet rovvilt i 2011

I 2011 kom det inn 356 søknader om erstatning av sau som tapt til fredet rovvilt. Det ble søkt erstattet 9 349 sau. Flest sau ble krevd erstattet i Alvdal kommune (1325 sau) (se tabell 4).

Antallet sau ble krevd erstattet i Hedmark i fjor er relativt stabilt sammenlignet med de tre foregående årene.

Dokumentasjonsgraden i 2011 var på 6,7 %. Dette er på samme nivå som året før. I Hedmark er det i år gjenfunnet 740 kadaver i løpet av beitesesongen hvor dødsårsak er ansett som dokumentert eller antatt (se figur 2). 626 av disse er vurdert som tatt av fredet rovvilt.

Det ble gitt erstatning for 6 858 sau, og det ble utbetalt kr 16 469 511,-. Dette var en million mer enn i 2010.

Jerv ble antatt til å stå for den største skaden i Hedmark i fjor. 36 % av de erstattede sauene ble erstattet som tatt av jerv. Brunbjørn antas å stå bak 23 %, mens ulv, gaupe og kongeørn antas å stå bak henholdsvis 17 %, 6 % og 4 %.

224 av søkerne fikk 100 % erstatning etter fratrekk for normaltapet. Figur 3 viser fordelingen rundt om i fylket.

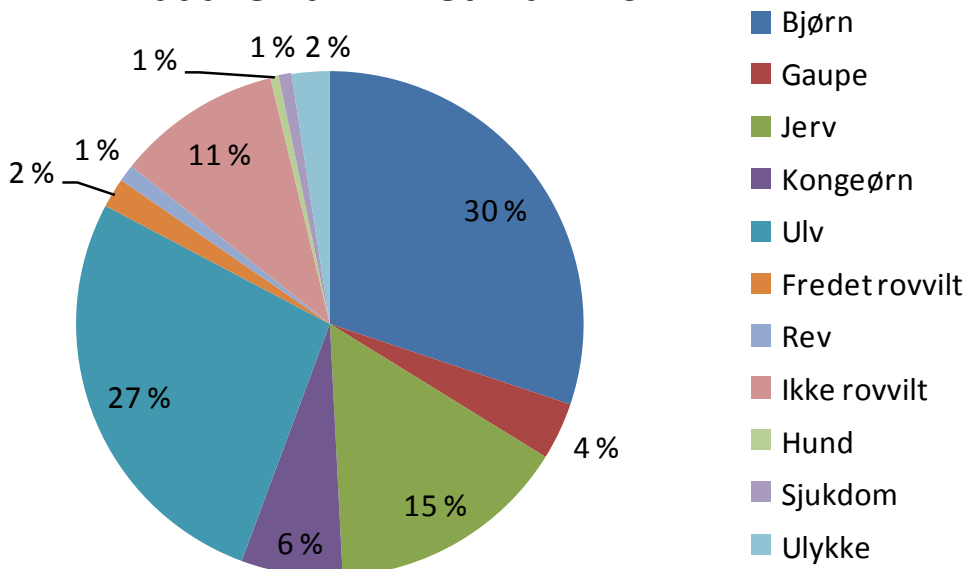
Meld fra om mulig rovviltskade til SNO

I forbindelse med behandlingen av søknader om erstatning ser vi hvor viktig det er at alle funn av kadaver og kadaverrester (også ull og beinrester) meldes til rovviltkontakt.

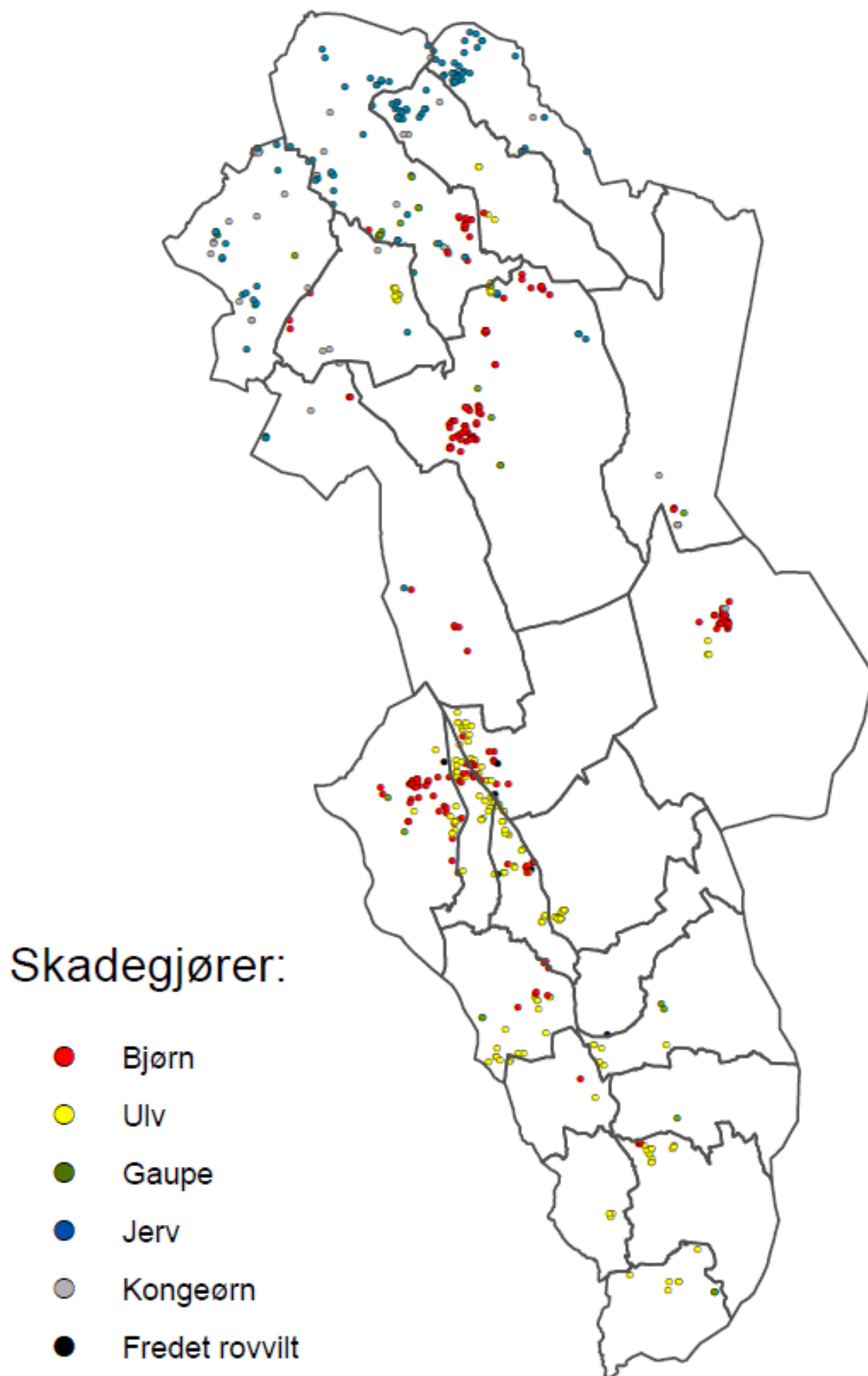
Det er et vilkår for å få erstatning at alle funn er meldt til Statens naturoppsyn (SNO), og SNO v/ rovviltkontakt avgjør om kadaveret skal ses på eller ikke.

Figur 3: (figur på motstående side) For 740 sauekadaver, som ble gjenfunnet under fjorårets beitesesong, lot det seg gjøre å dokumentere dødsårsaken. Kartet viser hvor de 626 kadaverene som ble vurdert til å være tatt av fredet rovvilt ble gjenfunnet i Hedmark.

Kadaverfunn i Hedmark 2011

Figur 2: Dødsårsak hvor vurderingen er "antatt" eller "dokumentert" sikker til sau som er gjenfunnet i Hedmark i løpet av beitesesongen 2011 (n = 740).

Tabell 4: Kommunevis oversikt over krav og antall sau erstattet i Hedmark i 2011 fordelt på art.

Kommune	Antall eiere	Antall dyr krevd erstattet	Erstattet							Fredet rovvilt	Antall erstattet	Erstatningsbel øp
			Bjørn	Gaupe	Jerv	Kongeørn	Ulv					
Alvdal	48	1325	66	11	492	41	26	205	841	1 744 782		
Eidskog	5	211	0	116	0	0	19	0	135	355 282		
Elverum	2	29	4	0	5	0	7	7	23	54 402		
Engerdal	2	18	0	0	0	5	0	5	10	16 798		
Follidal	40	1115	7	2	612	83	0	70	774	1 540 750		
Grue	2	38	0	11	20	1	0	0	32	69 465		
Hamar	9	340	99	10	0	0	168	17	294	953 960		
Kongsvinger	6	90	7	2	9	0	27	32	77	208 381		
Løten	20	569	76	14	0	0	360	49	499	1 388 969		
Nord-Odal	7	72	3	9	0	0	28	4	44	90 936		
Os	34	548	1	1	389	5	0	10	406	848 274		
Rendalen	18	643	241	26	91	2	37	138	535	1 433 476		
Ringsaker	47	943	301	53	10	2	75	209	650	1 742 081		
Stange	16	371	98	9	0	0	178	12	297	753 152		
Stor-Elvdal	15	745	271	20	109	40	0	22	462	1 145 120		
Sør-Odal	1	3	0	0	0	0	3	0	3	4 053		
Tolga	19	362	26	0	212	15	11	14	278	582 070		
Trysil	7	184	127	0	0	1	9	22	159	446 501		
Tynset	42	1159	139	60	507	56	3	104	869	1 926 420		
Våler	2	5	0	1	0	3	0	0	4	5 662		
Åmot	7	332	130	0	0	0	141	21	292	741 273		
Åsnes	7	247	0	49	0	0	89	36	174	417 704		
Sum 2011	356	9349	1596	394	2456	254	1181	977	6858	16 469 511		

Viktige opplysninger om erstatnings-søknaden

Siste frist for å søke om erstatning for rovviltskade er 1. november 2012. For sen innlevering uten at det er avtalt med Fylkesmannen på forhånd medfører at søknaden avvises. Husk at beitekart alltid skal legges ved søknaden. Husk også at alle felter i skjemaet må være utfylt for at vi skal kunne behandle erstatningssaken! Ved manglende opplysninger, må vi kontakte søker for å innhente disse. Dette forsinker erstatningsoppgjøret. Ta derfor gjerne kontakt med oss dersom du er usikker på hvordan du skal fylle ut skjemaet. Søknadsskjema får du ved henvendelse til landbruksforvaltningen i kommunen eller se rovviltportalen.no.

Elektronisk søknad

Du kan søke om rovvilterstatning for sau via internett ved hjelp av Direktoratet for naturforvaltning sitt elektroniske søknadssenter. Link til søknadssenter finnes på rovviltportalen.

Det elektroniske søknadsskjemaet er enkelt å fylle ut, og følger samme oppbygging som papirversjonen. Spørsmål i forhold til utfylling av søknadsskjemaet kan rettes til Fylkesmannen. Hvis du senere ønsker å endre opplysninger gitt i en søknad du har sendt elektronisk, må dette skje skriftlig til Fylkesmannen i Hedmark.

Dersom mange søkere sender en elektronisk søknad, vil dette effektivisere saksbehandlingen vesentlig, og det vil

kunne føre til en raskere utbetaling av erstatningen. Direktoratet har som mål at flest mulig av søkerne på sikt leverer sin søknad elektronisk. Det vil fortsatt være mulig å levere søknaden på papir, men en oppfordrer de som har mulighet til det å levere elektronisk søknad.

NB!! Selv om man søker elektronisk, må søkeren sende inn pr post eller e-post et beitekart med avgrensning av beiteområdet. Merk kartet med navn og kommune. Vi har ikke mulighet til å finne fram tidligere innsendte kart pga stor arbeidsmengde under erstatningsoppgjøret.

Noen viktige datoer

- **15. januar:** Frist for søknad om forebyggende- og konfliktdempende midler
- **25. september:** Frist for rapportering av gjennomføringen av forebyggende tiltak.
- **1. november:** Frist for søknad om erstatning.

Søknads- og rapporteringsskjema til forebyggende- og konflikt-dempende tiltak finner du på DNS [Elektroniske søknadssenter](http://rovviltportalen.no).

Her finner du også søknad om erstatning. Fylkesmannen oppfordrer alle til å søke om dette elektronisk.

Returadresse:

**Fylkesmannen i Hedmark
Postboks 4034
2306 Hamar**

Dette informasjonsbladet og andre
nyheter fra Hedmark finner du på internettadressen:
www.fylkesmannen.no/hedmark

Andre nyttige lenker:

www.rovviltportalen.no

www.rovdata.no

www.miljostatus.no

Foto :

- Forside © Anne Marie Sveipe
- Bakside © Eiliv Sandberg